

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Literatura

- Pavelčík J. 2001: Hlinsko. Hradisko lidu bádenské kultury. *Archeologické památky střední Moravy*, svazek 2. Olomouc.
- Schenk, Z., Kuča, M. 2006: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 47, 126–127.

Resumé

Hlinsko (Bez. Přerov). „Kouty“ (Bruchstein von Podhůra), Trichterbecher- / Badenerkultur. Höhensiedlung. Rettungsgrabung.

HULÍN (okr. Kroměříž)

„U obrázku“. KŠK. Pohřebiště. Záchraný předstihový výzkum.

Během záchranného výzkumu na stavbě dálnice D1, úsek 0135 Kroměříž východ – Říkovice, v trati „U obrázku“ (podrobná charakteristika lokality – viz kapitola Doba železná) byl prozkoumán hrob kultury se šňůrovou keramikou, který obsahoval částečně dochovanou kostru, ležící ve skrčené poloze na levém boku hlavou k SSV. Milodary byly zastoupeny zlomky 2 nádob a kovovým nákrčníkem. Protože se naleziště U obrázku nachází na katastru jak obce Hulín, tak i Pravčice, je označováno jako Hulín-Pravčice 1.

Martin Paulus

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž). „U obrázku“ (Hulín-Pravčice 1). Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

CHOLINA (okr. Olomouc)

„Rampach“. KNP. Mohylové pohřebiště. Povrchový průzkum.

Koncem léta 2006 podnikli manželé Kalábkovi výlet do prostoru kopce „Rampach“, výrazné krajinné dominanty SZ Choliny. Na temeni táhlého k JV exponovaného hřbetu, ohraničeného od jihu drobnou vodotečí Cholinky (nad pramenem U svaté vody), neuniklo jejich pozornosti několik mohylových násypů. Při společné obhlídce místa se nám podařilo

v lesním porostu identifikovat zhruba 2 desítky protáhle oválných mohyl, orientovaných delší osou ve směru JVV–SZZ. Některé z mohyl jsou až 1,2 m vysoké. Umístění mohylníku, tvar, orientace a velikost násypů, ale i nalezená keramika (obr. 10) dovolují vytknout domněnku, že se jedná o v pořadí již 18. mohylové pohřebiště KNP na střední Moravě. Na ZM ČR (list 24-22-06) polohu mohylníku určují souřadnice 200 mm od Z. s. č. a 235 mm od J. s. č.

Miroslav Šmíd

Resumé

Cholina (Bez. Olomouc). „Rampach“. Trichterbecherkultur. Hügelgräberfeld. Oberflächensammlung.

KLENOVICE NA HANĚ (okr. Prostějov)

„Zábrani“. Pozdní eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

V dubnu roku 2006 našel při geologickém průzkumu Petr Gadas (doktorand PFF MU Brno) v trati Zábrani torzo silicitové dýky. Místo nálezů je dáno souřadnicemi 49°25'8,26"N a 17°13'16,57"E (WGS-84) a nachází se mezi silnicí spojující Klenovice na Haně s Ivaní a pravostranným přítokem zvaným Okena do říčky Valové.

Samotný artefakt se nezachoval v úplném stavu (obr. 11). Zůstala z něho velká část bifaciálně plošně retušované čepele ve tvaru vrbového listu s tupým lomem ve středu (rozměry: zach. d – 100 mm, š – 44 mm, s – 8 mm). Podle petrografického určení provedeného A. Přichystalem (Ústav geologických věd PFF MU Brno) je čepel zhotovena ze světle šedého nepravidelně šmouhovitého silicitu se střídáním tmavěji a světleji šedých partií (N7–N8 podle Munsellovy barevné škály). Z relikvů po fosiliích je nápadný 1 cm dlouhý negativ po vypadlém ostnu ježovky, v silicitové hmotě se objevují občasně úlomky mechovky. Zajímavé je množství drobných kuličkovitých schránek o průměru pod 0,1 mm (foraminifery?), které se koncentrují na vnějším okraji světle šedých ostře ohraničených 0,5–1 cm velkých inhomogenit („petrosilexů“). Silicit by mohl být eratického původu, i když nejde o typický případ některé ze dvou základních variet běžných v glacienních sedimentech, nelze ale ani vyloučit jeho původ až z primárních zdrojů na březích Baltského moře.

Podobné tvary dýk se na Moravě vyskytují v hrobech protoúnětické kultury (srov. Ondráček 1967, obr. 21 a 26; Šebela 1997/98, Taf. 1–3). Na základě těchto uzavřených nálezových celků řadíme bifaciálně plošně retušované dýky ve tvaru vrbového listu v moravském prostředí do pozdního eneolitu.

Nález fragmentárně zachované dýky z Klenovic na Haně stejně jako podobný kus ze Lhoty u Lipníka nad Bečvou (okr. Přerov), publikovaný v tomto ročníku Přehledu výzkumů D. Figelem a V. Novotným (viz Lhota u Lipníka nad Bečvou), jsou dokladem čilých kontaktů Moravy s oblastí ústí řeky Odry do Baltického moře, kam je situováno výrobní centrum bifaciálně plošně retušovaných dýk bez rukojeti. Odtud byly distribuovány do střední Evropy (Moravu nevyjímaje).

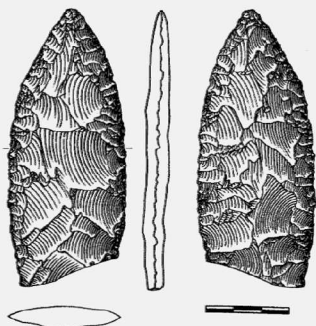
Drobný příspěvek vznikl s podporou grantového projektu GA AV ČR IAA800010705 (L. Šebela) a výzkumného záměru MSM 0021622427 (A. Přichystal)

Petr Gadas, Antonín Přichystal, Lubomír Šebela

Obr. 10. Cholina. Jedna z mohyl nově objeveného mohylníku KNP.

Cholina. Eines Hügelgrab aus dem neuen Hügelgräberfeld. Trichterbecherkultur.

Obr. 11. Klenovice na Hané. Torzo silicitové dýky.
Klenovice na Hané. Torso des Silexdolches.

Literatura

- Ondráček, J. 1967: *Moravská protoúnětická kultura, Slovenská archeológia* XV, 389–446.
- Šebela, L. 1997/98: Spätneolithische und altbronzezeitliche Silexdolche in Mähren, *Saarbrücker Studien und Materialien zur Altertumskunde* 6/7, 199–226.

Resumé

Klenovice na Hané (Bez. Prostějov). „Zábraní“. Spätneolithikum. Einzelfund. Oberflächensammlung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“. JoK (Lengyel IVc). Sídliště. Záchraný výzkum.

Záchraným archeologickým výzkumem v prostoru Průmyslové zóny města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz kapitola Neolit) byly zachyceny též doklady osídlení náležejícího kultuře jordanovské. Ty jsou zastoupeny zejména fragmenty nádob s charakteristickým jemně rytým dekorem.

Pavel Fojtík

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Jordanöwer Kultur (Lengyel IVc). Siedlung. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“ (průmyslová zóna města Prostějova). KNP, KKK, JeK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Ve dnech 5.–20. listopadu 2006 byl realizován předstiho- vý archeologický výzkum na ploše určené k výstavbě technologického centra ITC MICOS, s. r. o., v průmyslové zóně města Prostějova. Jeho úkolem bylo prozkoumání a zdokumentování archeologických objektů na stavbu dotčené ploše. Přestože pozůstatky pravěkých sídlištních i pohřebních aktivit na zhruba ½ skryté plochy byly v průběhu vrcholného středověku zničeny při budování rybníků (celá západní část pozemku), bylo na zbylé ploše prozkoumáno celkem 138 objektů.

Dosavadní výzkumy prokázaly, že plocha Romžské nivy byla v prostoru dnešní průmyslové zóny města Prostějova osídlena zejména v časném eneolitu, a to kulturou jordanov-

skou. Pouze jednotlivosti (drobné střepy a broušená industrie) signalizovaly osídlení v průběhu téměř celého eneolitu. První objekty reprezentující tento úsek pravěku byly odkryty právě na ploše určené k výstavbě technologického centra MICOS. Patří kulturám s nálevkovitými poháry, s kanelovanou keramikou a kultuře jevišovické.

Miroslav Šmíd

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“ (Industriezone der Stadt Prostějov). Trichterbecher-, Badener u. Jevišovicer Kultur. Siedlište. Rettungsgrabung.

KROMĚŘÍŽ (k. ú. Miňůvky, okr Kroměříž)

„Křivky“. MMK, JeK. Sídliště. Pohřebiště. Záchraný předstiho- vý výzkum.

Během pokračování záchraného výzkumu na stavbě dálnice D 1, úsek 0134.2 Kojetín – Kroměříž západ, v trati „Křivky“ na katastru Miňůvek, byly prozkoumány další archeologické objekty spadající do období eneolitu.

Lokalita se nachází na pravobřežní terase řeky Moravy v nadmořské výšce 207,0–218,0 m a je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000 (list 25-31-06) těmito koordináty: 180 mm od západní sekční čáry (ZSČ) a 114 mm od jižní sekční čáry (JSČ), 206 mm od ZSČ a 117 mm od JSČ, 227 mm od ZSČ a 119 mm od JSČ, 246 mm od ZSČ a 125 mm od JSČ, 243 mm od ZSČ a 132 mm od JSČ, 225 mm od ZSČ a 126 mm od JSČ, 206 mm od ZSČ a 122 mm od JSČ, 185 mm od ZSČ a 117 mm od JSČ.

Archeologické objekty byly objeveny na severozápadně orientovaném mírném svahu kopce Barbořina. Terénní plató s nalezenými objekty končí na severozápadní straně v údolíčku malé vodoteče – Věžeckého potoka a z východní a jižní strany je uzavírají přírodní terénní zářezy. Nadloží na lokalitě tvořila cca 0,4 až 0,6 m silná orniční vrstva, která přikrývala spraš. V horní části výzkumu v temném zárezu se objevily také třetihorní jíly.

Uprostřed zkoumané plochy a v její spodní části byl objeven ještě v roce 2005 jeden hrob patřící jevišovické kultuře a několik objektů kultury s moravskou malovanou keramikou, mylně původně přiřazených ke kultuře s nálevkovitými poháry (Tajer 2006). V objektech byl objeven klasický sortiment archeologických artefaktů, jako je keramika, mazanice, zvířecí kosti a kameny. V dodatečně odkryté vrchní části výzkumu bylo ještě v tomtéž roce prozkoumáno 25 sídlištních objektů.

Archeologický výzkum probíhal nadále na jaře roku 2006, kdy byly během měsíce dubna vykopány objekty na zbytku skryté plochy. Celkově bylo na lokalitě odkryto 56 objektů, z nichž většina se koncentrovala ve výše položené východní části plochy.

Všechny objekty na lokalitě byly na základě zlomkového keramického materiálu datovány do dvou období, a to ke kultuře s moravskou malovanou keramikou a jevišovické kultuře. Objekty bez datujících artefaktů byly zařazeny rámcově do období pravěku, i když s největší pravděpodobností patří k výše zmíněným kulturám.

Objekty kultury s moravskou malovanou keramikou (v počtu 23) byly rozptýleny po celé ploše výzkumu s větší koncentrací ve výše položené východní části, kde byly také